Brexit - informacja MSZ

Iwona Uzdowska Data publikacji: 12.02.2020

W październiku 2019 r. Unia Europejska i Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej osiągnęły porozumienie co do warunków opuszczenia Unii na podstawie Umowy o wystąpieniu Wielkiej Brytanii z UE. Uzgodniono także deklarację polityczną, zawierającą ogólne ramy przyszłych relacji UE-Zjednoczone Królestwo. Ramy te, trzeba będzie przełożyć na tekst prawny w trakcie negocjacji dot. przyszłych relacji.
Procedury ratyfikacyjne Umowy o wystąpieniu zostały zakończone. Wielka Brytania opuści UE z końcem dnia 31 stycznia br.

Tym samym, 1 lutego 2020 roku będzie:

- datą wejścia w życie Umowy o wystąpieniu Wielkiej Brytanii z UE,
- pierwszym dniem, w którym UE będzie liczyć już 27 a nie 28 państw członkowskich,
- pierwszym dniem rozpoczęcia okresu przejściowego określonego w Umowie o wystąpieniu Wielkiej Brytanii z UE, który będzie trwać do końca 2020 roku oraz
- datą wejścia w życie w Polsce specjalnej ustawy o okresie przejściowym potwierdzającym jego obowiązywanie w polskim porządku prawnym (z wyjątkiem jej art. 3, który wszedł w życie z dniem następującym po ogłoszeniu Ustawy, to jest 13 sierpnia 2019 r.).

Negocjacje przyszłych relacji UE z Wielką Brytanią będą bardzo złożone. Konieczne będzie uzgodnienie wielu kwestii (m.in. ceł w handlu towarami, warunków świadczenia usług, wymiany danych celem np. ścigania przestępstw), które obecnie uregulowane były na poziomie UE i obowiązywały Wielką Brytanię jako państwo członkowskie.
Aby zapewnić czas na wynegocjowanie przyszłych relacji oraz dostosowanie się do nowych warunków współpracy Umowa o wystąpieniu Wielkiej Brytanii z UE przewiduje **okres przejściowy**.
Okres przejściowy przewiduje utrzymanie obecnych relacji pomiędzy Unią Europejską a Zjednoczonym Królestwem na dotychczasowych warunkach. Innymi słowy – w tym czasie Wielka Brytania, co do zasady nadal będzie traktowana jak państwo członkowskie. Będzie nadal uczestniczyć w jednolitym rynku i unii celnej. Będzie wpłacać składkę do budżetu UE na dotychczasowych zasadach i korzystać ze wszystkich programów unijnych, które będą funkcjonowały do końca bieżącego roku (transfery finansowe w obie strony będą dokonywane jeszcze przez kilka najbliższych lat).
Nie będzie jednak reprezentowana w instytucjach UE, w szczególności w unijnym procesie decyzyjnym np. nie będzie mieć swoich przedstawicieli w Radzie Europejskiej oraz Radzie ani uczestniczyć w głosowaniach, nie będzie miała własnych posłów do Parlamentu Europejskiego, przestanie być członkiem Europejskiego Banku Inwestycyjnego itp.

Okres przejściowy oznacza dla polskich przedsiębiorców i obywateli brak zasadniczych zmian w relacjach z Wielką Brytanią do końca 2020 r. w tym m.in.:

- Utrzymanie dotychczasowych zasad związanych ze swobodą przepływu osób. Polacy, którzy przyjadą na Wyspy do końca 2020 r. będą mogli mieszkać, pracować i uczyć się na obecnych zasadach. Jeśli będą chcieli pozostać w Zjednoczonym Królestwie dłużej, do końca czerwca 2021 roku będą musieli wystąpić o nadanie nowego statusu pobytowego tzw. *settled* lub *pre-settled status*. Informacje na temat tego statusu dostępne są na stronie rządu brytyjskiego https://www.gov.uk/settled-status-eu-citizens-families

- Brak ceł, kontyngentów i innych dodatkowych barier w handlu. Wielka Brytania pozostanie w unii celnej z UE i będzie uczestnikiem wspólnego rynku UE.
- Utrzymanie obecnych zasad przekraczania granicy UE-Wielka Brytania. Nadal będzie można podróżować do i z Wielkiej Brytanii na podstawie dowodu osobistego.

- Możliwość eksportu towarów do Wielkiej Brytanii na obecnych zasadach. Nie będzie potrzeby składania zgłoszeń celnych posiadania dodatkowych dokumentów (np. świadectw pochodzenia), niewymaganych dotychczas certyfikatów dla produktów. Wielka Brytania nadal będzie respektować wszystkie regulacje Unii Europejskiej w tym zakresie. W okresie przejściowym zachowana zostanie również ważność pozwoleń celnych wydanych przez władze Zjednoczonego Królestwa na podstawie przepisów unijnego kodeksu celnego.
- Obowiązywanie dotychczasowych przepisów w zakresie VAT i akcyzy, w tym limitów zwolnień dla podróżnych, funkcjonowania podatkowych systemów informatycznych itp.
- Brak zmian w zakresie ew. obowiązków dot. uzyskania licencji, pozwoleń lub spełniania norm sanitarnych czy fitosanitarnych dla produktów rolno-spożywczych.
- Utrzymanie dotychczasowych zasad wykonywania transportu drogowego i lotniczego pomiędzy UE a Wielką Brytanią.
- Dalsze wzajemne uznawania kwalifikacji zawodowych dla przedstawicieli zawodów regulowanych.
- Utrzymanie jednolitego paszportu dla usług finansowych.

Obywatele brytyjscy mieszkający w Polsce w trakcie okresu przejściowego (i po jego zakończeniu) utrzymają swoje prawa dot. pobytu, wykonywania pracy, dostępu do edukacji, służby zdrowia i usług publicznych. Nie będą musieli rejestrować się, aby je zabezpieczyć.
Będą jednak mogli wymienić swoje dokumenty pobytowe wydane im jako obywatelom UE na dokumenty poświadczające ich prawa na bazie Umowy o wystąpieniu Wielkiej Brytanii z UE lub uzyskać takie dokumenty pobytowe jeśli ich wcześniej nie posiadali. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji wkrótce skieruje do konsultacji projekt zmian ustawowych gwarantujących możliwość wymiany oraz uzyskania takich dokumentów.

Warunki obowiązywania okresu przejściowego w polskim porządku prawnym zostały potwierdzone w Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o okresie przejściowym, o którym mowa w Umowie o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz.U. 2019 poz. 1516).
Rozpocznie się on z chwilą wejścia w życie Umowy o wystąpieniu (tj. od 1 lutego 2020 r.) i zakończy 31 grudnia 2020 r.
Umowa o wystąpieniu Wielkiej Brytanii z UE przewiduje możliwość jednorazowego przedłużenia okresu przejściowego o rok lub dwa. Decyzja o przedłużeniu musi być jednak podjęta przed 1 lipca 2020 r. Ustawa odnosi się jednak wyłącznie do okresu przejściowego, który zgodnie z pierwotnym założeniem ma trwać do 31 grudnia 2020 r.
Zgodnie z art. 1 Ustawy, w okresie przejściowym Wielka Brytania będzie w polskim porządku prawnym traktowana nadal jak państwo członkowskie Unii. Nieliczne wyjątki od tej zasady dotyczą wdrożenia odstępstw wymienionych w art. 127 ust. 1, 4, 5 i 7 Umowy o wystąpieniu, do których odsyła art. 2 Ustawy.
Ponadto, Ustawa zapewni dalsze stosowanie w okresie przejściowym europejskiego nakazu aresztowania w stosunkach Polski z Wielką Brytanią (*decyzja ramowa Rady ws. europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi*).

Nowe relacje z Wielką Brytanią od 2021 roku
Warunki współpracy gospodarczej po zakończeniu okresu przejściowego będą zależeć od treści przyszłej umowy o wolnym handlu. Negocjacje powinny rozpocząć się w lutym tego roku.

Wielka Brytania obecnie zapowiada, że nie przedłuży okresu przejściowego. Jednocześnie dotychczasowe stanowisko rządu brytyjskiego wskazuje, że preferowaną formą współpracy będzie umowa o wolnym handlu.
Na obecnym etapie nie da się przesądzić jak będą wyglądać relacje UE-Wielka Brytania od 1 stycznia 2021 roku. Pewnym jest, że nie będą one takie same jak dzisiaj i w handlu z Wielką Brytanią pojawią się dodatkowe obowiązki i ograniczenia. Kształt przyszłych relacji może być znany na krótko przed końcem okresu przejściowego.
Zachęcamy więc do śledzenia informacji na temat negocjacji z Wielką Brytanią i podejmowania

odpowiednio wcześniejszych działań dostosowawczych. Polecamy śledzenie rządowej strony brexit.gov.pl, gdzie na bieżąco publikowane są aktualności związane z brexitem.

Co jeśli UE i Wielka Brytania nie uzgodnią zasad przyszłych relacji przed końcem okresu przejściowego?

Nie można wykluczyć, że do końca 2020 r. przyszłe relacje między Unią Europejską i Zjednoczonym Królestwem nie zostaną uregulowane. Będzie to mieć konsekwencje podobne do „bezumownego brexitu" czyli wyjścia Wielkiej Brytanii z UE bez Umowy o wystąpieniu.

Te konsekwencje to przede wszystkim oparcie relacji gospodarczych pomiędzy Unią Europejską a Wielką Brytanią na zasadach Światowej Organizacji Handlu, co oznacza m.in. wprowadzenie ceł i kontroli celnych (jak obecnie dla krajów spoza Unii Europejskiej), zmiany w zasadach rozliczania VAT, podatku akcyzowego, konieczność dostosowania przedsiębiorców i eksporterów do brytyjskich regulacji, ograniczenia dla firm transportowych itd. Te i wiele innych utrudnień mogą stanowić nowe realia wymiany handlowej na linii Unia Europejska-Wielka Brytania już od 1 stycznia 2021 roku.

Możliwe jest także wynegocjowanie umowy dotyczącej tylko części obszarów wzajemnych relacji i pozostawienie pozostałych obszarów bez umowy

Zachęcamy zatem przedsiębiorców do ciągłej aktywności w zakresie przygotowań do wszelkich możliwych wariantów przyszłych relacji z Wielką Brytanią – w tym do skutków zakończenia okresu przejściowego bez uzgodnienia przyszłych relacji, analogicznych do tych jakie miałyby miejsce w przypadku ryzyka bezumownego brexitu.

Zatem w dalszym ciągu polecamy informacje zawarte na stronie brexit.gov.pl stanowiące zarówno bazę wiedzy o zagrożeniach, jaki i zalecenia przygotowawcze na wypadek takiego scenariusza.